

Tom-Henrik Sirviö

2.10.2025

Työ- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto TyV 3.10.2025 klo 11.00

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi, HE 108/2025 vp

- Hallituksen esityksen tavoitteena on kohdentaa työnhaun tukea tarkoituksenmukaisemmin. Esitykseen sisältyvä leikkaus ja työvoimapalveluiden resurssitilanne **uhkaavat tämän tavoitteen toteutumista**.
- Esityksessä lisätään työvoimapalveluiden asiantuntijoiden harkintavaltaa. Epäselvää on, miten jatkossa **varmistetaan harkintavallan säilyminen asiantuntijoilla** niin, ettei lainsäädännön tarjoamaa joustoa käytetä säästökeinona.
- Esitys työttömyysturvaseuraamusten kiristämisestä ja siirtymisestä neliporaisesta järjestelmästä kaksiporaiseen on työnhakijan näkökulmasta osin **kohtuuton**.

Työnhakijan tuki palveluprosessissa on varmistettava

Hallituksen esitys keventää työnhakijan palveluprosessia. Tavoitteena on mahdollistaa työnhaun tuen kohdentaminen nykyistä tarkoituksenmukaisemmin ja asiakaslähtöisemmin. Nykyisin alkuhaastattelun ja työnhakukeskustelun välillä pitäisi järjestää viisi täydentävää työnhakukeskustelua. Jatkossa täydentävien työnhakukeskustelujen määrä perustuisi työnhakijan palvelutarpeeseen.

Työvoimapalveluiden rahoitusta leikataan leikkaamalla valtionosuutta reilulla miljoonalla eurolla. STTK kiittää sitä, että rahoitusleikkaus on pienentynyt aiemmin lausunnolla olleesta versiosta. **Palveluprosessin keventäminen olisi kuitenkin perusteltua toteuttaa kokonaan ilman rahoitusleikkausta**. Tämä joustavoittaisi työllisyysalueiden mahdollisuuksia palveluiden järjestämiseen.

Tom-Henrik Sirviö

2.10.2025

Esitys keventää työvoimapalveluiden velvoitteita. On kuitenkin vaarana, että velvoitteiden **keventäminen johtaa palveluiden liian mittaviin supistuksiin**. Työvoimapalvelut eivät selviydy nykyisistä velvoitteistaan. Esityksessä referoidun analyysin perusteella alkuhaastattelujen ja työnhakukeskustelujen toteuma oli 67 prosenttia lain edellyttämästä tasosta ja työnhakukeskustelujen toteuma oli 22 prosenttia lain edellyttämästä tasosta. Kokonaisuudessaan palveluprosessin toteuma oli 44 prosenttia lain edellyttämästä tasosta.

Ero toteutuneen palveluprosessin ja lainsäädännön edellyttämän tason välillä on merkittävä, mikä herättää kysymyksiä palveluprosessin keventämisen vaikutuksista. Esityksen mukaan työvoimapalveluiden laskennallinen henkilöstöresurssivaje nykylainsäädännön velvoitteiden täyttämiseksi on 739 henkilötyövuotta. Pienetkin rahoitusleikkaukset yhdessä palveluprosessin merkittävän keventämisen kanssa voivat johtaa epätarkoituksenmukaisiin tilanteisiin.

Keskeistä olisi varmistaa, että työvoimapalveluiden **asiantuntijoiden harkintavalta todella lisääntyy** ja että **palveluita ja täydentäviä työnhakukeskusteluja on aidosti mahdollista tarjota** työnhakijan palvelutarpeen mukaan. Tällä hetkellä työllisyysalueilla on vaikeuksia palveluihin pääsemisessä ja resurssivaje on mittava.

Karenssien muutokset ovat kohtuuttomia

Esityksessä ehdotetaan mittavia muutoksia työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään. Nykyinen seuraamusjärjestelmä on neliportainen eikä ensimmäisestä moitittavasta menettelystä aiheudu seuraamusta. Jatkossa järjestelmä olisi kaksiportainen siten, että ensimmäinen moitittava menettely aiheuttaisi seitsemän kalenteripäivän työttömyysturvaetuuden menettämisen ja toinen moitittava menettely kuuden kalenteriviikon työssäolovelvoitteen.

Ehdotettu muutos on **työnhakijan näkökulmasta kohtuuton** ja altistaa työttömiä erilaisista vahinkotilanteista aiheutuville seurauksille. Työnhakijoiden elämäntilanne on haastava ja moitittavat menettelyt voivat liittyä osittain myös siihen. Toiminnan korjaamiseen on annettava riittävät mahdollisuudet.

Esityksen vaikutusarvioissa on tuotu esiin karenssien ongelmallisuus. Ne voivat lisätä **siirtymiä työvoiman ulkopuolella, heikentää tulevien työsuhteiden laatua ja heikentää pitkäaikaistyöttömien työllisyyttä**. Vaikka esityksessä karenssien muutokselle on arvioitu positiivinen työllisyysvaikutus, voivat ehdotukset kääntyä työllisyyden ja julkisen talouden näkökulmasta myös alkuperäistä tarkoitusta vastaan.

Tom-Henrik Sirviö

2.10.2025

Työttömyysturvamuutoksilla on hallituksen esityksen vaikutusarvioiden mukaan positiivinen vaikutus julkiseen talouteen. Samalla vaikutusarvioissa kuitenkin ennakoidaan esityksen johtavan toimeentulotukimenojen kasvuun. Tämä on huolestuttavaa aiemmat hallituskaudella sosiaaliturvaan kohdistuneet leikkaukset huomioiden.

Tuoreen yhteisvaikutusten arvioinnin mukaan toimeentulotuki ei ole kompensoinut aiempiakaan leikkauksia siinä määrin kuin alun perin arvioitiin. **Tämä herättää kysymyksen ihmisten toimeentulosta tilanteessa, jossa karensseja jatkossa asetetaan.** Työttömien ihmisten talous ei usein kestäisi muutoksista tulevia seurauksia, jolloin yhteiskunnan viimesijaisten tukiverkkojen apu on varmistettava.

Työnhakuprofiilit tuskin ajavat asiaansa

Pakollisella työnhakuprofiilien julkaisemisella tulee tuskin olemaan toivottu vaikutus. Aiemmin voimassa olleesta vaatimuksesta ansioluettelon laatimisesta luovuttiin huonojen kokemusten takia. Jos tulokset ovat nyt vastaavia, ei työnhakuprofiilien pakollisuudella päästä tavoiteltuihin tuloksiin. Ehdotettu muutos tuottaa työvoimapalveluille hallinnollista taakkaa. Esityksen mukaan työvoimapalveluiden on julkaistava profiili, jos sitä ei ole julkaistu.

Esityksen vaikutusarviot ovat optimistisia

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetut muutokset vähentäisivät julkiselle taloudelle aiheutuvia kustannuksia noin 16 miljoonalla eurolla ja vahvistaisivat työllisyyttä noin 100–700 työllisellä. **Esitetty arvio työllisyysvaikutuksista on optimistinen.**

Esityksen mukaan täydentävien työnhakukeskustelujen harkintavallan lisäämiselle arvioidaan merkittävät negatiiviset työllisyysvaikutukset. Työllisyysvaikutukselle arvioidaan esityksessä ylä- ja alarajat. Epäselväksi jää, millä perusteella työllisyysvaikutuksen arvioksi päädytään ottamaan rajojen väliin jäävä, mutta keskiarvon alapuolelle asettuva arvo.

Toinen merkittävä kokonaisuus on työnhakuprofiilien julkistaminen, jolle arvioidaan positiivinen työllisyysvaikutus. Tehtyä arviota haastaa se, että arvio pohjautuu erilaisiin aiempiin arviointeihin. Arvioinnissa ei pystytä täysin erottamaan hakuprofiilien vaikutusta samaan aikaan voimaan tulleen uuden työvoimapalvelumallin vaikutuksesta.

Tom-Henrik Sirviö

2.10.2025

Kaiken kaikkiaan arvio muutosten positiivisesta työllisyysvaikutuksesta näyttäytyy optimistiselta.

Positiivisten työllisyysvaikutusten toteutumiseksi työvoimapalvelut kaipaavat ennen kaikkea vastauksia haastavaan resurssitilanteeseen.

Lisätietoja

Tom-Henrik Sirviö
Ekonomisti
tom-henrik.sirvio@sttk.fi
040 684 2251